

Stanje evropskih morij vzbuja skrb

LJUBLJANA – Poročilo o stanju evropskih morij, ki ga je objavila evropska komisija, vzbuja skrb. Osemindeset odstotkov rib v Sredozemskem in Črnem morju je kljub izboljšanju trajnosti ribolova ogroženih. Poleg tega poročilo ugotavlja, da si bo treba bolj prizadevati, da se do leta 2020 vzpostavi zdravo stanje morja in bogastvo z morskimi organizmi. Ta cilj bi lažje in ceneje dosegli z več usklajevanja med državami članicami. Predstavniki vlad, nevladnih organizacij, univerzitetni učitelji in drugi deležniki, ki se ukvarjajo z evropskim morskim okoljem, bodo o ugotovitvah poročila in nadaljnjih korakih podrobneje razpravljali na konferenci HOPE 3. in 4. marca v Bruslju.

Učinkovito proti podnebnim spremembam

LJUBLJANA – Umanotera se pridružuje vseevropski akciji in vabi k podpisu peticije (dostopna je na njihovi spletni strani www.umanotera.org), naj predsednica vlade Alenka Bratušek pristopi k učinkovitemu ukrepanju proti podnebnim spremembam. S pobudo se zavzemajo, da EU zmanjša domače emisije za vsaj 55 odstotkov do leta 2030 ter izpolni zavezo, da cilje glede obnovljivih virov energije (vsaj 45-odstotni delež) in energijskih prihrankov (vsaj 40 odstotkov manjša poraba). Predsedniki vlad in držav Evropske unije bodo namreč 20. marca razpravljali o prihodnjih ukrepih Evrope v boju s podnebnimi spremembami, eno največjih nevarnosti za naš planet. »Glede na uničujoče posledice podnebnih sprememb, kot so resna degradacija tal, nezanesljivost preskrbe s hrano in vodo ter izguba biotske raznovrstnosti, smo prepričani, da moramo v skupinskem duhu pokazati, da je za naš planet treba narediti več,« so prepričani v Umanoteri.

Z aplikacijo nad deforestacijo

LJUBLJANA – Med letoma 2000 in 2012 je v svetu izginilo 230 milijonov hektarov gozda, kar je enako 50 nogometnim igriščem dreves, ki jih posekajo vsak dan, vsako minuto. Interaktivna aplikacija Global Forrest Watch zdaj vsakemu posamezniku in gospodarstvu omogoča spletni pregled nad izgubljanjem gozda. Gre za novo dinamično platformo, ki bo po besedah Andrewa Steera iz WRI spremenila način upravljanja gozdov. Orodje omogoča spremljanje informacije o deforestaciji v skoraj realnem času. Zemljevid omogoča vpogled v različna področja, od zaščitenih območij, pomembnih območij biotske raznovrstnosti do trenutnih požarov ipd. Aplikacijo podpirajo priznana imena, kot so World Resources Institute, Google, USAid in Unep.

Osnovnošolci začeli Ekokviz

LJUBLJANA – Začenja se Ekokviz, tekmovanje osnovnošolcev v poznavanju okoljskih tem, ki se bodo letos pomerili že trinajstič. Udeležbo je napovedalo že 159 šol iz vse Slovenije. Letošnja okoljska tema, ki jo bodo učenci podrobno proučili, so podnebne spremembe. Pri temi Vremenska napoved se bodo šestošolci seznanili s podnebnimi spremembami na splošno. Spoznali bodo, kaj so podnebne spremembe, zakaj nastanejo, kdo so strokovnjaki, ki jih proučujejo, in kako to počnejo. Sedmošolci bodo spoznavali, kakšni so učinki podnebnih sprememb na biodiverzitetu, zdravje ljudi, dobro počutje in okoljsko etiko, ki je pomembna za družbene odnose. Osmošolci pa bodo tokrat spoznavali, kako podnebne spremembe vplivajo na materialno blaginjo ljudi, kakovost in količino hrane na svetu. Ekokviz šolam vsako leto prinaša ne samo nova znanja, ampak najboljše prejmejo tudi sredstva, namenjena konkretnim okoljskim naložbam, ki jih zagotavlja Telekom Slovenije. Pripravila **BARBARA PAVLIN**

Prihodnjik v Zelenem Delu

Preverili bomo, kako izboljšati javni promet v mestih, kako predelovati papir v sestavljeni embalaži, predstavili pa tudi novosti o ločenem zbiranju odpadkov.

Listavec s četrtno krošnje se bo obrasel

Po žledu Gozda ni treba povsem pospraviti, odstraniti je treba iglavce in drevesa, ki ogrožajo varnost in premoženje

LJUBLJANA – Koalicija za gozd se je zavzela za naravovarstveni vidik odpravljanja posledic ujme v slovenskih gozdovih. »Pospravljen« gozd ni zdrav gozd, so opozorili v pismu ministru za kmetijstvo in okolje, saj podrti drevje med drugim poveča rodovitnost tal.

DRAGICA JAKSETIČ

Zaradi žleda je v slovenskih gozdovih poškodovanih dreves za približno sedem milijonov kubičnih metrov lesne mase. Toliko bi je iz gozda lahko pospravili, odpravljanje posledic žledu z izsekovanjem in odvažanjem lesa pa se je že začelo. Ponekod so se v sestoje, kjer je poškodovana večina dreves, zlasti iglavcev, že zagnali težki harvesterji, ki v nekaj »potezah« odrežejo drevo, iz debela veje, hlopa pa odložijo na kup ali na forwarderja, odgovornega za odvoz. Za temi težkimi stroji praviloma ostajajo goloseki in tla, razrita kakor po tankovskih vajah.

Naravovarstvenikov pa ne skrbijo le ogolele površine, pomendrana kraška tla in pretirana gradnja novih vlakov v še redke manj dostopne in zato bolj ohranjene gozdove, ampak tudi, ali bodo lastniki in delavci v gozdovih poskrbeli tudi za živalske vrste, katerih preživetje je odvisno od mrtvega lesa, lesa, ki ostane v gozdu in je prepuščen naravnemu procesu razgradnje. Opozarjajo, da so že zdaj zaradi intenzivnega gospodarjenja predvsem v javnih gozdovih nekatere vrste (na primer belohrti in triprsti detel ter nekatere vrste hrčev) ogrožene ali celo zdesetkane, pretirano »očiščenje« gozdov pa bi njihove življenjske razmere še poslabšalo za desetletje vnaprej. Prepričani so, da je sanacija škode v gozdovih s pravilom poškodovanega drevja upravičena le, če gre za gozdove iglavcev, predvsem smreke in če je zaslužen s prodajo lesa večji od stroškov sečnje in spravila.

ZGS: Na tleh puščali že doslej

Z Zavoda za gozdove Slovenije poznanjujejo, da lastniki listnatih gozdov, če niso zainteresirani, nimajo možnosti ali nočejo odstra-

Preveliki posegi v gozdove niso prijazni ne do gozda ne do živali. FOTO DRAGICA JAKSETIČ

nitih poškodovanih dreves, lahko ta pustijo v gozdu. Na ZGS menijo, da se stihijske gradnje gozdnih prometnic in vlak ne morejo zgoditi, ker je to področje natančno urejeno z zakoni in predpisom, tudi z zakonom o ukrepih za odpravo posledic žleda.

Povečan posek, tudi začasno ogolele površine in pomladitev gozdov pa bodo kar nekaj živalskim vrstam (rastlinojedim parkljarjem, medvedu, divjemu petelinu) celo koristili, saj se bo ponudba hrane povečala. Obenem so na ZGS prepričani, da bo v gozdovih zaradi nepopravila ostalo dovolj lesne mase, ki bo zatočišče tudi živalskim organizmom nižjega reda. Zato dodatna spodbuda lastnikom za to, da bi les pustili v gozdu, kar predlaga koalicija, ni potrebna. Dodajajo, da so že bili posebno pozorni tudi na vlogo gozdov pri ohranjanju biodiverzitet oziroma na naravovarstvene

usmeritve, ki jih vsebujejo načrti za gospodarjenje z gozdovi in z divjadjo ter da je puščanje odmrlih dreves normalna praksa revirnih gozdarjev. »ZGS se bo pri sanaciji po ujmi prizadetih gozdov trudil, da del poškodovane, a še stoječe lesne biomase prepusti naravnemu razvoju, ki bo koristil tudi živalskemu svetu,« so napovedali.

Boris Rantaša iz Koalicije za gozd pa opozarja, da bi moral za vod res zagotoviti, da se na tleh pušča čim več odmrlega drevja s premerom, večjim od 50 centimetrov. »Razmere v naravi še zdaleč niso idealne. Gozdno inventuro sem tudi sam izvajal in ne vem, ali sem v sedmih letih na tleh videl več kot 50 takšnih dreves. Trajnostno gospodarjenje v slovenskih gozdovih je res na visoki ravni, še zlasti v primerjavi z drugimi državami, toda izboljšave so možne. Predvsem pa moramo paziti, da se razmere ne poslabšajo in da seda-

nje ujme nekateri ne bi izkoristili za svoj, parcialni interes.«

Sposobnost listavcev izjemna

Tudi **Jurij Diaci** z oddelka za gozdarstvo Biotehniške fakultete v Ljubljani se strinja, da pri odpravi posledic žleda v gozdovih ne gre prezeriti socialnih in ekoloških funkcij gozdov. S koalicijo se strinja, da je dobro, kjer je zaslužen od prodaje manjši od stroškov pridobivanja lesa, da del poškodovane drevnine, pomembne za številne organizme in rodovitnost tal, v gozdu ostane, o tem pa bo seveda odločil lastnik gozda, ki je upravičen do ekonomskih učinkov gospodarjenja. Ker bo zaradi razsežnosti ujme in majhnega interesa za gospodarjenje z gozdovi verjetno kar nekaj poškodovanega drevja v gozdu ostalo, po njegovem mnenju ni velike bojazni, da bi se ogroženost redkih vrst povečala, pomembno pa je, da se sanacija

izpelje premišljeno in ne preveč širokopotezno.

»Smiselno je ohraniti čim več zdravih in poškodovanih dreves ter mladja (predrastkov). Izkušnje kažejo, da je obraščanje dreves, še posebno listavcev, izjemno. Vsa preostala drevesa so pomembna zaradi ustvarjanja gozdne podnebnja, zaščite tal, kot vir semena in habitat za organizme. Tudi zelo oslabiljena drevesa, še posebno listavce z do 25 odstotkov ostanka krošnje, je smiselno ohraniti in izkoristiti njihov ugoden ekološki učinek. Poleg tega se s postopno sečnjo izognemo nasičenju trga in nižjim odkupnim cenam, ki nastopijo takoj po ujmi,« pojasnjuje Jurij Diaci, ki opozarja, da je puščanje poškodovanega drevja nedopustno v gozdovih, kjer je veliko obiskovalcev, še posebno ob poteh in cestah pa v zaledju hudournikov in v strugah potokov, kjer je bilo zaradi enostranske rasti dreves zelo veliko poškodb. Poškodovano

drevje bi kot plavje lahko oviralo pretok vodotokov in v primeru poplavl resno ogrozilo infrastrukturo, življenja in imetje. »Veliko lastnikov ne bo sposobno v rekreacijskih in varovalnih gozdovih izpeljati sanacije, zato bi morala na pomoč priskočiti država oziroma lokalne skupnosti,« še meni Diaci.

Ministrstvo je pismo Koalicije za gozdove, naslovljeno na ministra Dejana Židana, posredovalo članom sveta za gozdno-lesno verigo in ZGS, ki naj predloge koalicije proučita in se do njih opredelita. Na vprašanje, ali sanacijske načrte ukrepanja presoja iz vidika vplivov na naravo, še posebej v območjih Nature 2000, pa je odgovor ZGS nikalen. Dodajajo pa, da sanacijske načrte potrdi ministrstvo za kmetijstvo in okolje, verjetno tudi njihov sektor za naravo.

Kam s sečnim odpadkom?

Veje iglavcev je treba zložiti v kupe skladno s pravili gozdne higiene, če se ta lesna masa ne porabi za kurjavo. Veje lahko ostanejo v gozdu, vendar ne na pomlajenih površinah, prometnicah in poteh, mejnikih, kalužah, vodotokih. Ne smejo obležati na kmetijskih zemljiščih in zunanjih gozdnih robovih. »Ves sečni odpad je uporaben za proizvodnjo energije, vendar je lastnik tisti, ki odloči o uporabi, in v okviru usmeritev iz odločbe ZGS. Zaradi stroškov priprave lesne biomase iz sečnih ostankov ne pričakujemo obsežnega iznosa te biomase iz gozda, poleg tega revirni gozdarji skladno z usmeritvami sonaravnega gospodarjenja nadzorujejo iznos zelene biomase iz gozda in ga usmerjajo skladno s priporočili gozdarstva in naravovarstvene stroke,« pojasnjujejo na ZGS.

Koalicijo za gozd sicer sestavljajo Cibra Slovenija, društvo za varstvo Alp, Dinaricum, društvo za ohranjanje, raziskovanje in trajnostni razvoj Dinaridov, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Inštitut za trajnostni razvoj, Umanotera, Zavod Grč Vrh in štirje posamezniki.

POVEZANE VSEBINE [...]
delo.si/okolje

Velik delež obnovljive energije je dosegljiv

Veter, sonce Mednarodna agencija za energijo ugotavlja, da bo v Evropi dražje, vendar gre tudi za izvoz tehnologije

PARIZ – »Vetrna in sončna energija sta ključni za izpolnjevanje potreb po energiji ob razogljičenju proizvodnje energije,« pravi v IEA. V zadnjih nekaj letih sta ti tehnologiji doživeli razcvet, ki bo trajal še desetletja, vprašanje pa je cena energije.

BORUT TAVČAR

IEA v zadnjem poročilu preverja, ali lahko elektroenergetski sistemi ostanejo zanesljivi in tudi stroškovno učinkoviti, če bodo države še podpirale velike deleže energije iz vetra in sonca, kar pa je prispevek v boju proti podnebnim spremembam. Ugotavlja, da bi vključevanje velikih deležev, denimo 30 ali celo več odstotkov proizvodnje elektrike na leto, na dolgi rok stalo le malo več kot ohranjanje sedanjega sistema.

Stroški so sicer precej odvisni od tega, kako fleksibilni so sistemi zdaj.

»Nova analiza IEA kliče po spremembi pogleda na energijo. Po klasičnem pristopu nestabilne vire energije dodajamo v obstoječ energetski sistem, ne da bi premislili o vseh drugih možnostih. Ta pristop je napačen. Vključevanje nestabilnih virov ni zgolj dodajanje vetra in sonca v »posel kot običajno«. Spremeniti je treba celoten sistem, da bo to stroškovno učinkovito,« je povedala izvršna direktorica IEA **Maria van der Hoeven** na predstavitvi poročila v Parizu.

Svetovni delež elektrike iz vetra in sonca je zgolj tri odstotek, vendar imajo nekatere države precej večje. Denimo Italija, Nemčija, Irska, Španija, Portugalska in Danska dosegajo od deset- do več kot 30-odstotni delež. Pri tem je pomembno, da skoraj vsi sistemi v Evropi brez

sprememb omogočajo vključitev od pet do deset odstotkov nestabilnih virov elektrike.

V Evropi je sistem stabilen, poraba elektrike se v prihodnjih letih ne bo dramatično povečala, zato ni treba hitro postaviti vrste novih elektrarn. V takšnem sistemu povečevanje deleža vetra in sonca nujno pripelje v ekonomske težave. Spremembe so namreč večplastne, poleg spodbujanja novih virov energije je treba zmanjšati delež stabilnih klasičnih elektrarn in posodobiti omrežje v pametno omrežje. Odločevalci so tako pred težkimi političnimi vprašanji, ki jih po mnenju IEA lahko učinkovito rešijo le v tesnem sodelovanju z industrijo, da ohranijo vodilno vlogo pri teh tehnologijah. V dinamičnih sistemih, kjer je treba graditi nove elektrarne, sta lahko veter in sonce prva in osnovna elementa sistema.

Veter in sonce lahko pomenita energijsko neodvisnost. FOTO REUTERS

Pomladna prevetritev garderobnih omar

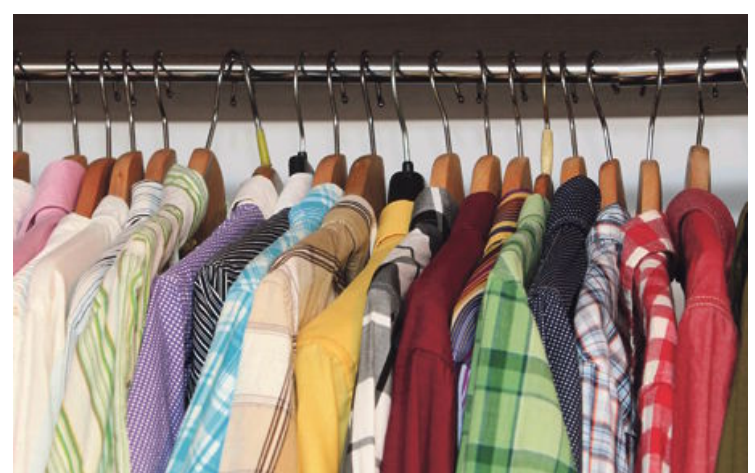
Oblačila in obutev Vsa do ima vsaj nekaj kosov oblačil preveč, ni pa nujno, da končajo v smeteh – Obešalnike v čistilnico

Sezonsko menjavanje garderobe, spremembe konfekcijskih številk, sledenje modnim smernicam – kar koli že je vzrok, mnogo nas ima doma preveč oblačil. Ta lahko sami prenovidno, predamo v predelavo ali, če so še uporabna, podarimo.

Naše omare so lahko pravo odlagališče nerabljenih stvari in predmetov ter kraj kopičenja nošenih in premajhnih oblačil ali tistih, ki smo se jih pač naveličali. Nakit, obešalnike, stara korekcijska očala ali tekaške copate lahko pošljemo v reciklažni krog ali podarimo. Če pa imamo v sebi nekaj kreativne žilice, lahko iz odvečnih oblačil ustvarimo kaj novega.

Večino je mogoče predelati

Vzemimo si čas in pregledjmo, kaj se skriva v naših omarah. Tako bomo ugotovili, ali je v njih res samo to, kar potrebujemo in uporabljamo. Kose, ki nam ne pridejo več prav in so še v dobrem stanju, lahko podarimo dobrodelnim or-

V omarah je pogosto kakšna stvar odveč. FOTO LJUBO VUKELIČ

ganizacijam ali neposredno ljudem, o katerih vemo, da jim bodo prišli prav.

Dobra novica je, da je več kot 90 odstotkov oblačil, ki bi jih sicer zavrgli, mogoče reciklirati. Čeprav je kos oblačila morda poškodovan, je še vedno uporaben. Iz rabljenega tekstila lahko tako izdelamo marsikaj uporabnega.

Z nekaj časa in navdihom lahko na primer ustvarimo broško in različne vrste nakita, šal, predelamo staro majico ali pa izdelamo dekoracijo za svoj dom (zastavice, pregrinjalo in podobno).

V omarah pogosto najdemo tudi obešalnike, še posebno če oblačila nosimo v čistilnico. Tam na leto porabijo toliko obešalnikov, kot

vsebuje 60.000 vozil jekla, zato nam bodo še kako hvaležni, če jih bomo v čistilnico prinesli skupaj z oblačili.

Obešalnikov, lesenih in plastičnih, pa nikar ne vrzimo med odpadke, temveč jih odnesimo v zbirni center, kjer bodo pravilno poskrbeli zanje.

Nove copate ali steze

Kaj pa čevlji? Te prerastemo, jih z nošenjem uničimo ali pa nam preprosto niso več všeč. Na svetu je kar nekaj podjetij, ki čevlje spreminijo v kaj uporabnega. Nike ima v Belgiji tovarno predelave športnih copat. Od leta 1990 so v njej in v Združenih državah Amerike reciklirali več kot 25 milijonov copat. Ti so končali na športnih površinah, kot novi podplati, podlaga atletskih stez, košarkarskih ali teniških igrišč ali gumijaste za-pestnice.

Steze, umetna trava in podplati čevljev so velikokrat narejeni tudi iz odpadnih pnevmatik, katerih dele najdemo tudi v preprogah, pasovih, tesnilih, medicinskih pripomočkih. Tudi odpadne pnev-

matike so nekaj, kar lahko najdemo v marsikaterem domu. Če jih nimamo namena uporabiti kot gugalnice, jih lahko brezplačno oddamo pri vulkanizerjih ali v zbirnih centrih, kjer bodo v novi obliki uporabne za druge namene. Življenjski cikel materiala se bo tako bistveno podaljšal. Ne dovo-

limo torej, da uporabne surovine ali izdelki, ki so za nas odpadni, ležijo po naših omarah. Pustimo, da jih lahko uporabijo še drugi ali se drugačni obliki vrnejo v naše okolje. Vsak recikliran izdelek porabi manj energije in novih surovin pri pretvorbi v novega. To je lahko naš prispevek k čistejšemu okolju.

PARTNERSTVO ZA OKOLJE

Evropski projekt LIFE 10 INF/SI/136 Ločujmo odpadke vodi družba Slopak d.o.o., partner je Delo d.d. Vrednost projekta je 671.558 evrov. Partnerja Slopak in Delo sofinancirata 51 odstotkov (342.495 evrov). Evropska unija s podporo finančnega mehanizma LIFE+ sofinancira 49 odstotkov (329.063 evrov). Zelena stran je v celoti namenjena projektu LIFE10 INF/SI/136.

Na vaša vprašanja o ločevanju odpadkov in varovanju okolja bomo poiskali odgovore. Vprašanja pošljite na naslov: zeleno@delo.si

